

Programa de prevenció de consum de tabac
entre els joves

MEMÒRIA 2010

de

Fundació Oncolliga Girona

Lliga catalana d'ajuda al malalt de càncer

FUNDACIÓ ONCOLLIGA GIRONA
Lliga catalana d'ajuda al malalt de càncer

PRESENTACIÓ

Una de les fites de la Fundació Oncolliga Girona, és la de promoure hàbits i estils de vida saludables per a contribuir a la prevenció del càncer a les comarques gironines. Una de les accions que es duen a terme en aquest sentit és el *Programa de prevenció del consum de tabac entre els joves*, i que dóna a conèixer els perjudicis d'aquest hàbit, promou una postura crítica respecte a l'abús del tabac i mostra habilitats per a fer front a la pressió social.

El tabac és, juntament amb l'alcohol, la droga més consumida pels joves del nostre país. Una dada alarmant és que l'edat d'inici al consum de tabac cada cop és més primerenca. Alguns estudis assenyalen l'entrada als instituts, com un dels factors de risc per iniciar el contacte amb drogues. És per aquesta raó que el programa es dirigeix als nois i noies de 1r. d'ESO de la província de Girona.

OBJECTIUS GENERALS

Prevenir el consum de tabac entre els menors d'edat.

Difondre una actitud favorable a una vida sense fum i una postura crítica enfront a l'abús del consum de tabac.

Informar sobre els ingredients del tabac i els seus efectes en la salut.

Reconèixer als joves la seva responsabilitat en la presa de decisió respecte a l'adopció d'un estil de vida sa i d'unes conductes positives de salut i no de malaltia.

Mostrar estratègies de rebutjament del tabac i de resistència a la pressió de grup que incita conductes afavoridores de malaltia.

METODOLOGIA

L'estratègia d'intervenció és informar, això vol dir facilitar informació objectiva als alumnes perquè siguin conscients de la seva responsabilitat en la presa de decisions. Se'ls proporciona eines perquè se sentin capaços de rebutjar el tabac, i així descobrir la seva autonomia i autoestima, relacionar-se amb els altres sense deixar-se influir per la pressió de grup, i descobrir nous interessos. També es vol arribar a un públic general a través de l'expressió artística dels joves.

El programa es divideix en 3 blocs:

Bloc 1.- Conferències informatives

Se serveix d'una metodologia participativa, centrada en l'educand (els seus interessos, les seves necessitats, les seves opinions i el seu nivell de maduresa), combinada amb l'exposició teòrica.

Bloc 2.- Campanya de sensibilització

A través de la manifestació artística (literària i plàstica) els joves expressen les seves reflexions sobre el tema, i se'ls implica a participar en el seu propi context familiar, social i educatiu per reduir els riscos del tabac en la societat.

Bloc 3.- Celebració del Dia Mundial Sense Tabac (31 de maig)

Una manifestació col·lectiva que reivindica a la societat una vida sense fum.

ACTIVITATS

Bloc 1.- CONFERÈNCIES INFORMATIVES

La conferència es tracta d'una sessió informativa i de reflexió sobre els efectes del tabac, que dura 1 hora.

Es realitza a cada aula de 1er d'ESO, en el mateix centre. L'exposició la realitza una pedagoga amb la col·laboració d'una persona laringectomitzada, que com a testimoni dels efectes del tabac en la salut, aporta la seva experiència.

Bloc 2.- CAMPANYA DE SENSIBILITZACIÓ

Sota el lema "Fem la nostra campanya" es convida als joves, que han assistit a les conferències, que elaborin una campanya contra el consum de tabac. Aquesta activitat consisteix en la creació de cartells, postals comercials, vinyetes còmiques, auques, i en la redacció de cartes (dirigides a persones fumadores suggerint-los que abandonin l'hàbit de fumar), SMS, poemes, contes i lletres de cançó.

La finalitat de la campanya és proporcionar un moment més de reflexió. Els joves tenen l'oportunitat de transmetre la seva opinió sobre l'hàbit de fumar, incidint directament en el centre docent, en la família i en la població en general.

La difusió pública d'aquesta campanya es fa des de diferents àmbits:

1. **La samarreta.** Els joves que participen en la campanya reben una samarreta amb un disseny creat per ells mateixos. S'escull, a cada població, un treball com a disseny per la seva samarreta. Per això hi ha tants dissenys com municipis participants.
2. **Expoweb.** Es disposa d'un espai en la pàgina web www.oncolligagirona.cat, en el que es penjen algunes de les idees creatives del joves.
3. **Edició d'un butlletí,** on es recullen els treballs més destacats de l'any. Se celebra un concurs provincial, en el que cada modalitat artística rep el reconeixement per la seva idea creativa. En la celebració del Dia Mundial Sense Tabac es distribueix 1000 exemplars d'aquest butlletí.
4. **Exposició.** Els treballs dels alumnes, sobre tot els cartells i les postals comercials s'exposen als Centres d'Atenció Primària i als hospitals (H. U. de Girona Dr. J. Trueta i H. Santa Caterina).
5. **Mitjans de comunicació.** El ressò d'aquesta campanya arriba als mitjans de comunicació (Diari de Girona, El Punt, Comràdio i Televisió de Girona).

Samarreta de Girona

Bloc 3.- CELEBRACIÓ DEL DIA MUNDIAL SENSE TABAC

550 espectadors a l'Auditori de Girona celebraren el Dia Mundial Sense Tabac

En motiu del Dia Mundial Sense tabac (31 de maig) s'organitza la cloenda del programa, en una celebració a la que es convida a tots els joves, que han participat en el programa.

En el 2010 l'acte tingué lloc el 31 de maig, a l'Auditori del Palau de congressos de Girona. En aquesta ocasió la Sala Simfònica va acollir 550 persones vingudes de Banyoles, Girona i Salt, que lluíren 3 dels 8 dissenys estampats enguany en les samarretes de la campanya de sensibilització.

L'acte que començà a les 10 del matí, i durà 2 hores d'intenses i d'emotives actuacions, presentades per l'actor gironí Salva Alba.

El programa de l'acte:

Benvinguda (a càrrec de Maria Mercè Roca, delegada a Girona de la Fundació Oncolliga Girona, i Andreu Otero i Triola, Director dels Serveis Territorials a Girona del departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya)

Dins i fora de la teranyina. A càrrec del grup Anhels de l'Institut Santiago Sobrequès

Els quatre elements. A càrrec del grup de teatre de l'Institut Vallvera.

Lectura

Lliurament de certificats

Comiat (a càrrec de Lluïsa Ferrer, presidenta de la Fundació Oncolliga Girona)

CENTRES INSCRITS

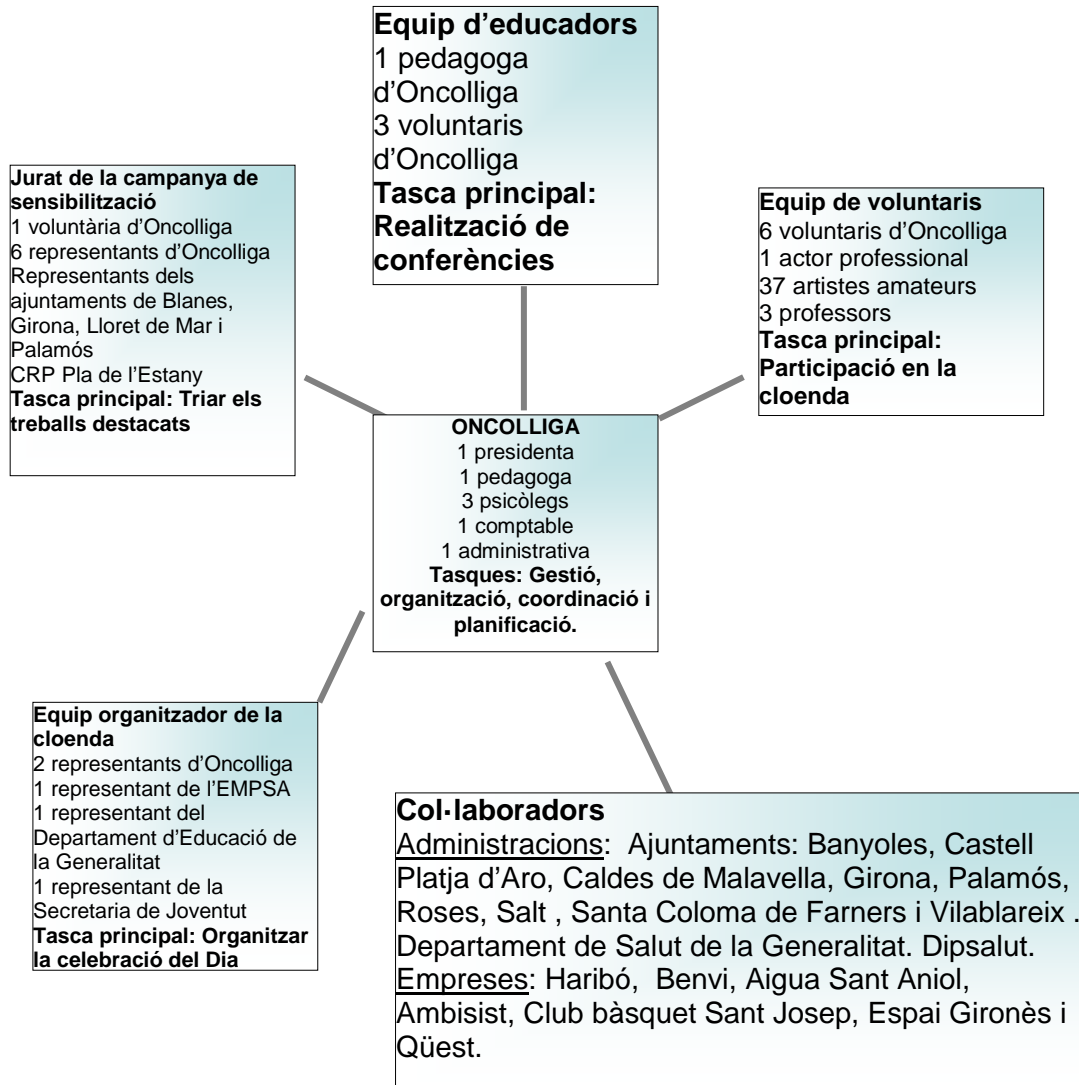
En el 2010 s'han inscrit 45 centres d'educació secundària obligatòria, de 21 poblacions gironines. S'han realitzat 108 conferències. S'ha arribat a més de 3.511 alumnes.

Cada any s'adhereix alguns centres nous al programa, en l'edició del 2010 ha estat l'Institut Sant Feliu de Guíxols.

En el quadre següent es presenta el llistat de centres que han participat en les conferències:

CENTRE	POBLACIÓ	COMARCA
IES Montsoriu	Arbúcies	Selva
IES Pere Alsius	Banyoles	Pla de l'Estany
Casa Nostra	Banyoles	Pla de l'Estany
IES Josep Brugulat	Banyoles	Pla de l'Estany
Santa Maria	Blanes	Selva
IES Sa Palomera	Blanes	Selva
IES S'AGULLA	Blanes	Selva
SES Caldes	Caldes de Malavella	Selva
IES Cassà de la Selva	Cassà de la Selva	Gironès
La Salle	Cassà de la Selva	Gironès
Maristes de Girona	Girona	Gironès
IES Carles Rahola	Girona	Gironès
IES Montilivi	Girona	Gironès
IES Narcís Xifra	Girona	Gironès
IES Santiago Sobrequès	Girona	Gironès
IES Santa Eugènia	Girona	Gironès
La Salle	Girona	Gironès
Bell-lloc	Girona	Gironès
Vedruna	Girona	Gironès
IES El Pedró	L'Escala	Alt Empordà
IES Llagostera	Llagostera	Gironès
IES Rocagrossa	Lloret de Mar	Selva
Prats de la Carrera	Palafrugell	Baix Empordà
Sant Jordi	Palafrugell	Baix Empordà
IES Baix Empordà	Palafrugell	Baix Empordà
IES de Palamós	Palamós	Baix Empordà
Vedruna	Palamós	Baix Empordà
IES Ridaura	Platja d'Aro	Baix Empordà
IES Abat Oliba	Ripoll	Ripollès
IES Cap Norfeu	Roses	Alt Empordà
IES Salvador Espriu	Salt	Gironès
Pompeu Fabra	Salt	Gironès
IES Vallvera	Salt	Gironès
Vilagran	Salt	Gironès
SES de Salt	Salt	Gironès
IES Puigcargol	Sant Antoni de Calonge	Baix Empordà
Sant Josep	Sant Feliu de Guíxols	Baix Empordà
IES Sant Elm	Sant Feliu de Guíxols	Baix Empordà
IES Anton Busquets i Punset	Sant Hilari Sacalm	Selva
Sant Josep	Sant Hilari Sacalm	Selva
IES Santa Coloma	Santa Coloma de Farners	Selva
IES Montgrí	Torroella de Montgrí	Baix Empordà
Col·legi Sant Gabriel	Torroella de Montgrí	Baix Empordà
IES Vilablereix	Vilablereix	Gironès
IES Sant Feliu de Guíxols	Sant Feliu de Guíxols	Baix Empordà

RECURSOS HUMANOS

VALORACIÓ

El programa de prevenció de consum de tabac entre els joves no és un objectiu de l'Oncolliga, és un mitjà per a millorar la qualitat de vida de la població. Aquest instrument està pensat per als centres docents, els ofereix un recurs més per a complementar la seva pràctica educativa. Per aquest motiu, al finalitzar el programa, cada any, es passa una enquesta als professors, perquè valorin la utilitat del programa, i que expressin la seva opinió. Així es milloren els punts febles del programa, i s'introdueixen novetats.

En general, els centres d'educació secundària coincideixen en considerar que el programa és una iniciativa que els ajuda a treballar, a les tutories, la prevenció del consum de tabac. Ja que els continguts de la conferència estan en la línia de les programacions curriculars. El mètode d'intervenció s'adequa al nivell de comprensió dels joves i als seus interessos, per tant, aquest és l'element que facilita que els alumnes mantinguin l'atenció i estiguin motivats per a escoltar i participar, activament.

Els docents estan d'acord que és útil complementar la conferència amb activitats (treballs d'expressió literària i plàstica) que ajuden a aprofundir en el tema des de diferents perspectives. Tot i així, en el curs 2009-2010 dels 45 centres que participen en el programa el 33% realitza una activitat del bloc 2, i un 20% participa en l'acte de cloenda del programa.

	Nombre de centres	Percentatge de participació
Inscripcions	45	
Participen al bloc 2	15	33 %
Presenten només cartells	8	53 %
Presenten cartell i text	7	47 %
Participen a l'acte de cloenda de Girona	7	16 %
Participen a l'acte de cloenda de Palamós	2	4 %
No participen a l'acte de cloenda	36	80 %

Cada any augmenta el nombre de centres que aprofiten aquest servei de l'Oncolliga, els centres repeteixen l'experiència. Això significa que cada vegada gaudeix de més acceptació, així és com el programa creix. El recolzament dels ajuntaments, dels centres juvenils, dels departaments d'Educació i de Salut de la Generalitat de Catalunya, són molt importants, per entendre que el programa és, socialment, útil i necessari.

En aquesta edició s'ha aprofitat la pàgina web de l'Oncolliga per a informar sobre el programa i per a crear un espai d'inscripcions, des del formulari de preinscripció s'han atès 7 sol·licituds.

Els punts febles del programa, i que s'aprecien durant el desenvolupament d'aquest fan referència a elements organitzatius, i que, per tant, s'haurien de millorar:

- El professorat.
  - Comunicació lenta i dificultosa entre els docents i l'Oncolliga.
  - Comunicació feble entre professors, no es traspassen adequadament la informació del programa. Al final no arriba el tríptic als agents interessats.
  - Manca de puntualitat i preparació prèvia de la sala en el moment d'iniciar la conferència.
  - En general, escassa implicació per a ajudar als alumnes a realitzar els treballs, que resulten de poca qualitat.

- Recursos econòmics.
  - Dependència econòmica dels ajuntaments, Dipsalut i empreses privades, per a finançar les samarretes i la sala per l'acte de cloenda.
  - Quan l'ajuntament retira l'ajuda per finançar les samarretes, els centres docents de la població lamenten no disposar de la samarreta tradicional.
  - La manca d'ajudes per organitzar el transport escolar (autocars), decep als centres.

Propostes per la següent edició:

- Crear noves activitats que incideixin més en la població general, per reduir el consum de tabac.
- Crear un dossier amb unitats didàctiques relacionades amb el tabac per treballar a la tutoria o en altres assignatures.
- Informar sobre els recursos educatius d'altres entitats, les publicacions i les webs que poden ajudar als professors a treballar el tema de la prevenció del tabac.
- Millorar els canals de comunicació amb els centres, els tutors, els coordinadors de cicle, els directors, els professors...
- Incentivar als centres, professors i alumnes a la participació a la campanya de sensibilització.
- Implicar als ajuntaments en la campanya de sensibilització (edició de cartells, formar part del jurat...).
- Buscar una solució satisfactòria per l'edició del nombre de samarretes.
- Trobar nous espònsors que ajudin a cobrir les despeses, amb compromís de continuïtat.
- Acordar un conveni d'ajuda amb una institució pública que subvencioni el transport dels alumnes del centre educatiu a l'Auditori de Girona per assistir a l'acte de cloenda.
- Experiència pilot per unir el programa a "Classe sense fum".
- Incloure el programa en actuacions conjuntes amb el Grup per la Promoció de la Salut Jove al Pla de l'Estany.